

Персона

ЖЫЦЦЁ ЯК ТАНЕЦ

Народная артыстка аб балете, выхаванках, сяброўстве з Японіяй і тым, што прымушае хадзіць на работу

Народная артыстка Беларусі, заслужаная артыстка РСФСР, 83-гадовая Клара МАЛЫШАВА кожную раніцу на рабоце ў 8.30. Роўна ў гэты час яна пачынае заняткі ў балетнай зале харэаграфічнай гімназіі-каледжа. Паблажак ні для сябе, ні для выхаванак ніякіх, бо гэты год для класа Клары Мікалаеўны — выпускны. Апошнія дні, праўда, унеслі шмат мітусні ў жыццё педагога — яна атрымала ордэн Узыходзячага сонца, якім імператар Японіі адзначыў артыстку за асаблівы ўклад у развіццё балета ў гэтай краіне.

Павага і цеплыня, з якімі ставяцца да выкладчыцы ў сценах роднай гімназіі-каледжа, адчуваюцца літаральна на ўваходзе. Вахцёрка беспамылкова вызначае мэту нашага візіту: «Да Клары Мікалаеўны? Яна ў апошнія дні — нарасхват. Гэта адна з нашых найлепшых педагогаў — яе выхаванкі з міжнародных конкурсаў без узнагарод не вяртаюцца. Хто з ёй можа параўнацца?» І не дзіва, бо 73 гады Клара Малышава прысвяціла мастацтву. Пасля заканчэння харэаграфічнага каледжа 22 гады служыла ў горкаўскім, чэлябінскім і мінскім тэатрах оперы і балета. Яна выканалася каля двух дзясяткаў сольных партый, у тым ліку Джульеты, Папялушкі, Эсмеральды, Жызэлі. Завяршыўшы танцавальную кар'еру, на працягу 15 гадоў была мастацкім кіраўніком Мінскага харэаграфічнага вучылішча (цяпер Беларуская дзяржаўная харэаграфічная гімназія-каледж), тут выкладае і сёння. Выхавала не толькі добрую трэць артыстаў Вялікага тэатра оперы і балета Беларусі — яе дзеці, Натэла і Дзяніс Дадзішкіліяні, таксама сталі адметнымі танцоўшчыкамі. Натэла мае званне заслужанай артысткі Беларусі.

«У артыстычным асяроддзі заўсёды няпростыя стасункі, хапае і зайздрасці, а я яшчэ і жонка галоўнага балетмайстра... Хацелася вярнуцца назад у Чэлябінск».

— Клара Мікалаеўна, што прымушае вас кожную раніцу ісці на работу?

— Любоў да прафесіі. А яна ў сваю чаргу патрабуе ад мяне творчасці, падтрымання пэўнага ўзроўню. Дзеці ж павінны ў табе бачыць найперш прафесійнага педагога. Ты іх вучыш прафесіі, і ад таго, як гэта робіш, будзе залежаць якасць іх працы, іх прафесійны лёс.

— У чым сакрэт вашай выдатнай фізічнай формы?

— Трымаць сябе ў тонусе вельмі важна. Праўда, чым старэйшай

становішся, ты больш намаганняў даводзіцца прыкладаць. Кожную раніцу раблю гімнастыку, каб прывесці мышцы ў парадак. Калі не працаваць над сабой штодзень, гэта вельмі хутка адаб'ецца на самаадчуванні.

— Калі вы вырашылі стаць балерынай?

— Я нарадзілася ў 1935 годзе ў Горкаўскай вобласці (цяпер Ніжгародская. — **Аўт.**). Бацька быў капітанам рачнога флоту, усё лета мы праводзілі на Волзе. Перажылі вайну, і ў 1945 годзе, паколькі я была вельмі жвавай і эмацыянальнай, мама вырашыла аддаць мяне ў Горкаўскае харэаграфічнае вучылішча. Там я правучылася тры гады. З Пермскага харэаграфічнага вучылішча да нас прыехалі выкладчыкі і са 150 чалавек адабралі 15 — трое хлопцаў і астатнія дзяўчаты, я была ў іх ліку. Так я пераехала на вучобу ў Перм. У 1955 годзе скончыла Пермскае харэаграфічнае вучылішча. Пасля працавала ў Горкаўскім тэатры оперы і балета, потым — у Чэлябінску, а з 1965 года — у Мінску, у тэатры оперы і балета.

— У Мінск вы прыехалі разам з мужам, знакамітым рэжысёрам-пастаноўшчыкам Атарам Дадзішкіліяні. Як вы з ім пазнаёміліся?

— Калі працавала ў Горкім пасля харэаграфічнага вучылішча, ён прыехаў у наш тэатр у якасці балетмайстра. Пабачыў мяне на сцэне, у рабоце, а потым завязаліся і асабістыя адносіны. У 1956 годзе мы пераехалі ў Чэлябінскі акадэмічны тэатр оперы і балета, ён там працаваў галоўным балетмайстрам. У 1964 годзе яго запрасілі ў Мінск.

— Вам спадабаўся горад, тэатр?

— Цяпер Мінск стаў нашмат прыгажэйшы, тады быў больш просты. А тэатр мне адразу спадабаўся. Але спачатку адчувала я сябе не вельмі ўтульна. У артыстычным асяроддзі заўсёды няпрос-

тыя стасункі, хапае і зайздрасці, а я яшчэ і жонка галоўнага балетмайстра... Хацелася вярнуцца назад у Чэлябінск, дзе мяне ведалі і любілі, дзе нікому нічога не трэба было даказваць. Я на той час ужо мела званне заслужанай артысткі РСФСР... Але перажыла ўсё, і да 42 гадоў служыла ў тэатры.

— Вашы дзеці, Натэла і Дзяніс, таксама сталі танцоўшчыкамі. Гэта было іх жаданне ці вы падтурхоўвалі да такога выбару?

— З Натэлай, а яна была вельмі жвавай, рухавай, я займалася з трох гадоў. Яна была вельмі здольнай дзяўчынкай. Але калі яна пайшла ў вучылішча, я над ёй не трэслася — аддала педагогу і не ўмешвалася. А вось сына, здаецца, больш кантралявала: я сама на той час ужо працавала ў вучылішчы, і яго сюды прывяла. Ён быў добрым танцоўшчыкам, такіх называюць характарнымі акцёрамі, выканаў шмат партый і ў оперным тэатры, і ў музычным. Цяпер ён педагог, з ірынай Пушкаровай працуе ў інклюзіў-тэатры, ставяць спектаклі з удзелам дзяцей, у тым ліку і з асаблівасцямі. Натэла ўжо некалькі гадоў працуе ў Амане. З мужам мы рассталіся, ён вярнуўся ў Ніжні Ноўгарад, амаль тры дзесяцігоддзі працаваў там галоўным рэжысёрам тэатра, і цяпер без яго жыць не можа, два гады таму паставіў балет «Спартак». Але яму ўжо 95, апошнім часам з'явіліся праблемы са зрокам.

— Вашы ўнукі працягнуць балетную дынастыю?

— У мяне іх двое. Унук вучыцца ў каледжы мастацтваў, выдатна малюе, заканчвае музычную школу, ён барабаншчык. Ва ўнучкі, а ёй зараз восем, ёсць усе даныя для балета, але яна не захачела займацца. Так

сама пайшла ў мастацкі каледж, і малое добра, і лепіць. Магчыма, калі ёй споўніцца дзесяць, паспрабую прывесці ў наш каледж — шкада губляць такія даныя і перапынаць дынастыю (*усміхаецца*).

— Нядаўна ваш уклад у развіццё балета Японіі адзначыў імператар Краіны ўзыходзячага сонца. А ваш вопыт работы з японскімі дзецьмі пачаўся ў далёкім 1983 годзе...

— Спачатку японцы прыязджалі па лініі «Інтурыста». Пасля заключылі дагавор з нашым харэаграфічным вучылішчам, як тады называўся каледж, і па сёння мы з імі кантактуем, у нас цяпер вучыцца дзевяць будучых артыстаў балета з гэтай краіны. Я, напрыклад, сёлета выпускаю дзяўчынку — вельмі здольная, тэхнічная. Яна ў нас ужо танцуе ў балете «Шчаўкунок» партыю Машы.

З 1988 года мяне запрашалі ў Японію даваць майстар-класы, і кожнае лета месяц-два я ездзіла па ўсёй краіне. Мне там падабалася — японцы надзвычай спакойныя, усмешлівыя. Я быццам бы на адпачынку была, хоць працаваць даводзілася шмат. Вярталася напоўненая энергіяй, зусім у іншым стане. Мы адбіралі ў каледж шмат

— Японцы адзначаюцца па сваіх даных для балета?

— Яны і знешне, і ўнутрана адзначаюцца. Калі шчыра, у Японіі складана з фізічнымі данымі для балета — тымі, якія мы патрабуем. У іх іншыя і прапорцыі, і фізічныя магчымасці. Але ўсё роўна яны стараюцца навучыцца танцаваць. Гэта вельмі працаздольная нацыя, калі за нешта бяруцца, то абавязкова свайго даб'юцца.

— Хто, на ваш погляд, сёння яркія асобы ў балете?

— Ад вучаніц ведаю, што яны арыентуюцца на Ульяну Лапаткіну, Вольгу Смірнову, Святлану Захараву. Сёння дастаткова таленавітых балерын.

— Клара Мікалаеўна, вашы навучэнцы жывуць і працуюць па ўсім свеце. Кім з іх ганарыцца?

— Так, за мяжой працуюць мае выпускнікі, у нашым оперным тэатры вялікая колькасць нашых выхаванцаў. Мая выхаванка, напрыклад, народная артыстка Людміла Кудраўцава, выконвала партыі Эсмеральды, Ізольды, Джульеты, Жызэль, Кармэн. Мае вучаніцы выкладаюць і ў нашым каледжы — Наталля Кузьменка, Жанна Лебедзева.

— Як вашы выхаванкі ставяцца да вас?

Клара МАЛЫШАВА са сваёй выхаванкай Багданай АЛЯКСЕЕВАЙ.

дзяцей з Японіі. Яны ў нас вучыліся 2-3 гады, атрымлівалі дыпламы.

— З чым звязана такая іх цікавасць да нашага балета?

— З 1981 года японцы пачалі звяртацца да класічнага танца. Сталі запрашаць на гастролі замежныя балетныя трупы. Потым самі адкрылі класічны балетны тэатр. Зразумелі і палюбілі класіку. І я ва ўсіх гарадах выкладала менавіта класічны танец.

— Здаецца, добра! Вы лепш у іх спытайце.

— Клара Мікалаеўна — выдатны педагог, навучыла мяне ўсяму з нуля. Калі б не яе патрабавальнасць і цяроўнасць, з мяне, магчыма, нічога б не атрымалася, — дадае Багдана Аляксеева, навучэнка класа Клары Малышавай.

Алена КРАВЕЦ.
Фота Таццяны ТКАЧОВАЙ.

Маладосць. Праца. Рамантыка

На Усебеларускім злёце студатрадаў падвялі вынікі за мінулы год

Пачуць душэўныя песні пад гітару і пранікнуцца працоўным духам маглі ўсе прысутныя на адкрыцці Усебеларускага злёту студэнцкіх атрадаў «Маладосць. Праца. Рамантыка». У ім прынялі ўдзел больш за 400 байцоў, камандзіраў, камісараў і ветэранаў студатрадаўскага руху з усіх рэгіёнаў краіны.

Перад урачыстым адкрыццём у Нацыянальнай бібліятэцы госці пазнаёміліся з інтэрактыўнымі пляцоўкамі гісторыі руху студэнцкіх атрадаў Беларусі. На цырымоніі падвядзення вынікаў рэспубліканскага конкур-

су «Працоўны семестр — 2018» вызначылі найлепшыя студэнцкія атрады. Напрыклад, найлепшым будаўнічым стаў атрад «Дойліды» Полацкага дзяржаўнага ўніверсітэта, медыцынскім — «Медык» Полацкага раённай арганізацыі БРСМ, а педагогічным — «Палаючыя сэрцы» Бярозаўскага раённай арганізацыі БРСМ. Пераходзячы сцяг атрымаў студэнцкі будаўнічы атрад «Эўрыка» Полацкага дзяржаўнага ўніверсітэта. Яго ўдзельнікі працавалі на будаўніцтве Беларускай АЭС некалькі гадоў.

Дзмітрый ВАРАНЮК, першы сакратар ЦК БРСМ, павіншаваў усіх прысутных з выдатным заканчэннем працоўнага семестра і вызначыў новыя задачы на наступны:

— У 2018 годзе было сфарміравана больш за дзве тысячы студатрадаў па розных профілях, у якіх удзельнічала 26 тысяч чалавек. Праца — гэта тое, што ляжыць у аснове беларускай дзяржаўнасці, у выхаванні патрыётаў краіны. Радуе, што ў нашых шэрагах шчыруюць тыя, хто даказвае справу, што такое студатрад. Вядома, без ветэранаў гэты рух не існаваў бы, таму вялікі дзякуй ім за тое, што яны рабілі і працягваюць рабіць. Мы будзем і надалей у іх вучыцца. Наперадзе для студатрадаў стаіць шмат задач: будоўля паліклінікі ў Астраўцы, праца на Еўрапейскіх гульнях і іншых аб'ектах. Таму важна не спыняцца, а памнажаць свае дасягненні.

Дар'я ШЛАПАКОВА.

Фота БелТА